TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2004. gada 5. oktobrī *

Lieta C-442/02

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Conseil d'État* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2002. gada 6. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2002. gada 5. decembrī, tiesvedībā

CaixaBank France

pret

Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

piedaloties

***Banque fédérale des banques populaires* u. c.**.

* Tiesvedības valoda — franču.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], K. Gulmans [*C. Gulmann*], Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*] un H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents) un tiesneši R. Šintgens [*R. Schintgen*], N. Kolnerika [*N. Colneric*], S. fon Bārs [*S. von Bahr*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] un K. Lēnartss [*K. Lenaerts*],

ģenerāladvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*],
sekretāre M. Muhika Arsamendi [*M. Múgica Arzamendi*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2003. gada 19. novembrī,

ņemot vērā rakstveida apsvērumus, ko sniedza:

— *CaixaBank France* vārdā — M. Danī [*M. Dany*], *avocat*, un Dž. Kastello [*G. Castello*], administrators-ģenerāldirektors,

— *Banque fédérale des banques populaires* u. c. vārdā — A. Baravs [*A. Barav*], *avocat* un *barrister*,

— Francijas Republikas vārdā — R. Abraāms [*R. Abraham*], Ž. de Bergess [*G. de Bergues*], D. Petraušs [*D. Petrausch*] un F. Alabruns [*F. Alabrune*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. Patakja [*M. Patakia*] un G. Zavs [*G. Zavvos*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 25. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt EKL 43. punktu.

Atbilstošās valsts tiesību normas

2 Atbilstoši *Code monétaire et financier* (Monetārā un finanšu kodeksa) L. 312-3. pantam redakcijā, kas piemērojama šajā gadījumā:

"Neskatoties uz visām pretēja rakstura normām, visām kredītiestādēm, kas pieņem no personām pieprasījuma noguldījumus uz pieciem vai mazāk gadiem, jebkurā iespējamā veidā ir aizliegts maksāt par šiem noguldījumiem vairāk nekā to Bankas un finanšu reglamentācijas komitejas noteikumos noteicis ekonomikas ministrs."

3 Saskaņā ar Bankas un finanšu reglamentācijas komitejas Noteikumiem Nr. 86-13, ko ekonomikas un finanšu ministrs apstiprinājis 1986. gada 14. maijā (1986. gada 15. maija *JORF*, 6330. lpp.), maksāt atlīdzību par minētajiem noguldījumiem ir aizliegts.

4 Minētais aizliegums attiecas uz kontiem euro, ko atvēruši Francijas iedzīvotāji, neņemot vērā to pilsonību.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

5 Sākot ar 2002. gada 18. februāri, *CaixaBank France* (turpmāk tekstā — *CaixaBank*), kas pēc Francijas tiesību aktiem ir juridiska persona ar juridisko adresi Francijā un kas ir *Caixa Holding* meitas sabiedrība, kura savukārt pēc Spānijas tiesību aktiem ir juridiska persona ar galveno juridisko adresi Spānijā un kura līdzdarbojas *Caixa* grupas kredītiestādēs, kas zem šī nosaukuma ir nodibinātas Spānijā un citās Eiropas Savienības valstīs, ieviesa Francijā pieprasījuma noguldījumus, piedāvājot procentu likmi 2 % gadā noguldījumiem, sākot no EUR 1500. Ar Bankas un finanšu komisijas 2002. gada 16. aprīļa lēmumu *CaixaBank*, no vienas puses, tika aizliegts noslēgt jaunas vienošanās ar Francijas iedzīvotājiem par pieprasījuma noguldījumiem euro un, no otras puses, tika pieprasīts lauzt visas jau noslēgtās vienošanās, kas paredz atlīdzību par šādiem noguldījumiem.

6 *CaixaBank* par šo lēmumu iesniedza kasācijas sūdzību *Conseil d'État* [Valsts Padomē], kas nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 20. marta Direktīvai 2000/12/EK neko nenosakot, vai dalībvalsts aizliegums bankas iestādēm, kas ir likumīgi izveidotas tās teritorijā, maksāt atlīdzību par pieprasījuma noguldījumiem un

citiem noguldījumiem pret atlīdzību ir ierobežojums brīvībai veikt uzņēmējdarbību?

2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, uz kādiem vispārīgo interešu iemesliem šajā gadījumā varētu atsaukties, lai pamatotu šādu ierobežojumu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

7 Sākotnēji ir jāatgādina, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 20. marta Direktīva 2000/12/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (OV L 126, 1. lpp.) nav piemērojama gadījumā, kāds tas ir pamata lietā, ciktāl šīs direktīvas mērķis nav noteikt ierobežojumus uzņēmējdarbības veikšanai tādam sabiedrībām kā *CaixaBank*, kas izmanto savas tiesības veikt uzņēmējdarbību vienā dalībvalstī kā citās dalībvalstīs nodibinātas kredītiestāžu meitas sabiedrības.

8 Ar šo iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai EKL 43. punkts iestājas pret dalībvalsts tiesību aktiem, ar kuriem kredītiestādei — citas dalībvalsts iestādes meitas sabiedrībai — ir aizliegts maksāt atlīdzību par pieprasījuma noguldījumiem, kas tiek veikti EUR un ko ir veikuši pirmās minētās dalībvalsts iedzīvotāji.

9 EKL 43. pantā, kas lasāms kopā ar EKL 48. pantu, paredzētās tiesības veikt uzņēmējdarbību ir atzīstamas kā dalībvalstu pilsoņiem, tā arī juridiskām personām EKL 48. panta nozīmē. Izņemot atrunātos gadījumus un nosacījumus, tās ietver pieeju visa veida pašnodarbinātības darbībām un to īstenošanai, kā arī uzņēmumu

dibināšanai un vadībai, pārstāvniecību, nodaļu vai meitas sabiedrību dibināšanai citu dalībvalstu teritorijā (skat. jo īpaši 1999. gada 11. maija spriedumu lietā C-255/97 *Pfeiffer, Recueil*, I-2835. lpp., 18. punkts).

10 Tādas sabiedrības kā *CaixaBank* juridiskā situācija ir pakļauta Kopienu tiesībām EKL 43. panta nozīmē.

11 EKL 43. pantā ir ietverta prasība novērst ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību. Par tādiem jāuzskata visi pasākumi, kas aizliedz, aptur vai padara mazāk pievilcīgu šīs brīvības izmantošanu (skat. jo īpaši Tiesas 1995. gada 30. novembra spriedumu lietā C-55/94 *Gebhard, Recueil*, I-4165. lpp., 37. punkts, 2001. gada 1. februāra spriedumu lietā C-108/96 *Mac Quen* u. c., *Recueil*, I-837. lpp., 26. punkts, un 2002. gada 17. oktobra spriedumu lietā C-79/01 *Payroll* u. c., *Recueil*, I-8923. lpp., 26. punkts).

12 Aizliegums maksāt atlīdzību par pieprasījuma noguldījumu citu dalībvalstu (ne Francijas) uzņēmumiem, kāds tas paredzēts Francijas tiesību aktos, rada nopietnu šķērsli to darbībai Francijā ar meitas sabiedrības starpniecību, kas ietekmē pieeju tirgum. Tādējādi tas atzīstams par ierobežojumu EKL 43. panta izpratnē.

13 Faktiski minētais ierobežojums kredītiestādēm — ārvalstu sabiedrību meitas sabiedrībām — piesaistīt sabiedrības finanšu līdzekļus un izmaksāt atlīdzību par pieprasījuma noguldījumu kontiem liedz tām iespēju efektīvi konkurēt ar kredītiestādēm, kas ir tradicionāli nodibinātas iestādes dalībvalstī, kurām ir plašs nodaļu tīkls, līdz ar ko tām ir vairāk iespēju piesaistīt sabiedrības finanšu līdzekļus nekā augšminētajām meitas sabiedrībām.

14 Tādējādi, ja kredītiestādes — ārvalstu uzņēmuma meitas sabiedrības — vēlas iekļūt dalībvalsts tirgū, tad konkurēt ar atlīdzības likmēm par pieprasījuma noguldījumu kontiem ir viena no efektīvākajām metodēm šī mērķa sasniegšanai. Līdz ar to šāds aizliegums apgrūtina konkrēto iestāžu pieeju tirgum.

15 Ja Francijas valdība ir tiesas sēdes laikā apstiprinājusi, ka pastāv konti, kas pielīdzināmi pieprasījuma noguldījumiem — tādi kā termiņnoguldījumi uz 15 dienām, ko neskar atlīdzības aizliegums un kas ļauj tādām kredītiestādēm kā *CaixaBank* konkurēt ar Francijas kredītiestādēm, piesaistot finanšu līdzekļus no sabiedrības, un tas savukārt ļauj palielināt to tirgus daļas Francijā, — šī pati valdība tomēr ir atzinusi, ka ar šiem kontiem, pretēji pieprasījuma noguldījumiem, netiek pieļauta bankas maksājuma karšu vai čeku lietošana. Attiecīgais aizliegums apgrūtina tādu kredītiestāžu kā *CaixaBank* iespēju ar atlīdzību par noguldījumiem piesaistīt sabiedrības finanšu līdzekļus, ko neatsver cita veida kontu, attiecībā uz kuriem pieļauta atlīdzība par noguldījumiem, pastāvēšana.

16 Strīdīgā aizlieguma izraisītajam aizliegumam darboties un attīstīt darbības nozares ar augšminēto meitas sabiedrību starpniecību ir vēl būtiskāka nozīme, jo sabiedrības noguldījumu pieņemšana un kredītu piešķiršana ir atzīta par kredītiestāžu pamatdarbību (šajā sakarā skat. Direktīvas 2000/12 1. panta 1. punktu un I pielikumu).

17 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka tad, ja — kā tas ir pamata lietā — šādi pasākumi tiek piemēroti visām personām un uzņēmumiem, kuri darbojas uzņemošās dalībvalsts teritorijā, tie var būt pamatoti ar nosacījumu, ka tie atbilst obligātiem vispārējo interešu iemesliem, un ja šie pasākumi ir piemēroti attiecīgā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz mērķa sasniegšanai nepieciešamo (skat. jo īpaši 2000. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-424/97 *Haim*, *Recueil*, I-5123. lpp., 57. punkts, iepriekš minēto spriedumu *Mac Quen* u.c., 26. punkts, un 2002. gada 15. janvāra spriedumu lietā C-439/99 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-305. lpp., 23. punkts).

18 Tādējādi ir jāpārbauda, vai Francijas valdības motīvi atbilst šiem kritērijiem.

19 Lai pamatotu ierobežojumus, kas brīvībai veikt uzņēmējdarbību izriet no strīdīgajiem noteikumiem, Francijas valdība atsaucas gan uz patērētāju aizsardzību, gan vidēja un ilgtermiņa noguldījumu veicināšanu.

20 Vispirms — pamata lietā minētais aizliegums ir vajadzīgs, lai saglabātu pamata bezmaksas bankas pakalpojumus. Atlīdzības ieviešana par pieprasījuma noguldījumu kontiem būtiski paaugstinās banku operatīvās izmaksas, kuras, lai saņemtu atlīdzību, paaugstinās tarifus un ieviesīs maksu par dažādiem bankas pakalpojumiem, kas līdz šim ir bijuši bezmaksas, jo īpaši par čeku izdošanu.

21 Tomēr ir jāatzīst — ja patērētāju aizsardzība ierindojas obligāto prasību vidū, ar ko pamatot EK līgumā garantētās pamata brīvības ierobežošanu, pat pieņemot, ka attiecīgais ierobežojums rada patērētājiem jebkādas priekšrocības, tas ietver pasākumus, kas pārsniedz augstāk minētā mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

22 Faktiski, pat pieņemot, ka, atceļot aizliegumu maksāt patērētājiem atlīdzību par pieprasījuma noguldījumu kontiem, nenovēršami sadārdzināsies bankas pamata pakalpojumi vai tiks noteikta samaksa par čekiem, ir iespējams tieši paredzēt patērētāju iespēju izvēlēties pieprasījuma noguldījumu kontu bez atlīdzības un saglabāt noteiktus bezmaksas pamata bankas pakalpojumus vai pieprasījuma noguldījumu kontu ar atlīdzību un dot kredītiestādēm iespēju pieprasīt samaksu par tiem bankas pakalpojumiem, kas līdz šim ir bijuši bezmaksas — tādiem kā čeku izdošana.

23 Kas attiecas uz Francijas iestāžu vēlmi veicināt ilgtermiņa noguldījumus ir jāuzsver — ja aizliegums maksāt par pieprasījuma noguldījumu kontiem tiešām var veicināt vidēja termiņa un ilgtermiņa noguldījumus, tas tomēr ir pasākums, kas pārsniedz šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

24 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz prejudiciālajiem jautājumiem jāatbild šādi: EKL 43. pants iestājas pret dalībvalsts tiesību aktiem, ar ko kredītiestādei — citas dalībvalsts iestādes meitas sabiedrībai — ir aizliegts maksāt atlīdzību par pieprasījuma noguldījumiem EUR, ko veikuši pirmās minētās dalībvalsts iedzīvotāji.

Par tiesāšanās izdevumiem

25 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

EKL 43. pants iestājas pret dalībvalsts tiesību aktiem, ar ko kredītiestādei — citas dalībvalsts iestādes meitas sabiedrībai — ir aizliegts maksāt atlīdzību par pieprasījuma noguldījumiem EUR, ko veikuši pirmās minētās dalībvalsts iedzīvotāji.

[Paraksti]